

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus.

Pekka Sarvas 1962.

Kemijärvi Luusua Neitilä 1.

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 1962.

Maanomistaja Viljo Alaluusua os. Luusua Itäranta.

Rek.n:o 34².

Kaivauslöydökset KM 15669:1-318. Paikalta ovat myös irtolöydöt KM 15668:2-3 (2 sädekiviliusketuuraa).

Kertomukseen liittyvät kartat 1-10 sekä kuvataulut 1-6, joissa valokuvat ff. 35873-35891.

Kivikautinen asuinpaikka Neitilä 1 sijaitsee noin 80-100 m Neitilän talon päärakennuksesta luoteeseen Kemijoen itärannalla.¹⁾ Maasto on melko kivistä ja rinne viettää voimakkaasti kohti jokea (vrt. profiili, liite 2). Paikalle kaivoi koeojan Jaakko Sarkamo, joka kuitenkin joutui keskeyttämään työn heti alkuvaiheessa ja allekirjoittanut sai tehtäväkseen jatkaa tutkimuksia Neitilässä. Koeojassa havaittiin paksu kerros likamaata ja siitä löytyi heti kvartseja ja ruudusta 3 taltta.

Kiintopisteeksi valittiin iso maakivi, jonka korkeus oli 151.46 mymp (Kemijoki OY:n vaakitsema; kivi on sittemmin tuhoutunut voimalaitostöissä).

Koeojan pohjoispuolelle (liite 1) paalutettiin kaivausalue 1 (8x8 m). Alueella oli melko runsaasti kiviä, joista suuri osa oli palaneita. Kvartsi-iskoksia löytyi melkoisesti hienojakoisesta punamaasta; löydökset sijaitsivat pääasiallisesti suurten kivien välisissä "rakosissa" (liitteet 3-4, kuvataulut 1-2). Ruudussa I:6 paljastui ruudun yläpäässä²⁾ voimakkaana erottuva noki-maa-alue.

1) Paikan tarkasta sijainnista ja topografiasta ks. Pekka Sarvaan kertomusta top.arkistossa Neitilän asuinpaikoista 1,1a-b,2-9.

2) Yläpäällä tarkoitetaan alueen itäpäätä, alapäällä taas länsipäätä, joka on lähinnä jokea.

Alueen 1 koillispuolelle (liite 1) avattiin kaivausalue 2, joka aluksi käsitti vain ruuturivin S. Sen alapäässä ei ollut kvartssia juuri lainkaan kun taas yläpäässä sitä esiintyi sangen runsaasti. Yläpäästä löytyi lisäksi pii-iskoksia (liite 8, kuvataulu 3). Koko kvartsilöytöisellä alueella paljastui heti turpeen alta lyijyhiekkakerros, jonka alla oli vielä ohut kerros punertavaa palanutta hiekkaa.

Kaivausalueen 1 tasossa 3 oli kiviä tavattoman runsaasti ja maa oli punaista (liite 5). Alueen yläpäässä esiintyi siellä täällä pieniä savihiekkaläiskiä. Ruudussa F:3 oli pienellä alalla runsaasti iskettyä karkeaa kvartssia. Ruudussa I:6 tasossa 2 (liite 4) näkyvän laakakiven alta paljastui nokimaaläiskä, joka kuitenkin oli muodoltaan epämääräinen ja katosi seuraavaa tasoa (3) esiinotettaessa kokonaan. Sen sijaan samassa ruudussa, sen ylälaidassa oleva nokimaa-alue jatkui tasaisena tumman mustanharmaana edelleen.

Alueen 2 toista kerrosta kaivettaessa muuttui alapään jyrkkärinteinen osa jokseenkin löydöttömäksi. Yläpäästä (ruudut 8-12) sen sijaan tuli runsaasti kvartssia ja ruudussa S:12 tiheän kivikon keskellä olevasta pyöreästä kivettömästä alueesta paljon isokokoisia palaneita luunsiruja (liite 9).

Kaivausaluetta päätettiin laajentaa ja otettiin ruuturivin S eteläpuolelta auki 2x4 m kokoinen ala (R-Q:9-12, liite 1). Ruuturivi Q vaikutti kuitenkin jokseenkin köyhältä. Maa oli kellertävää hiekkaa. Ruuturivi 12 oli vankkaa kivikkoa samoin ruutu R:9, joskin kivet siinä olivat pienempiä. Muut ruudut olivat vähemmän kivikkoisia ja ruutu R:10 lähes kivetön. Keskellä tätä ruutua havaittiin vahvasti palanut alue ja ruudun lounaiskulmassa kiveys, jossa kaksi kivistä muodosti keskenään suoran kulman (kuvataulu 5).

Alueen 1 tasoissa 4 ja 5 (liitteet 6-7, kuvataulut 1-2) oli alueen kaakkoiskulmassa runsaasti isoja kiviä, joiden raoista (ruutu F:6) löytyi mm. hioimen katkelma. Kaikissa yläpään ruuduissa tuli ~~tu~~ esille raakaa hiekkaa jo tasossa 4 (ruuturivi 6); alueelle jäi vielä kulttuurimaapainanteita. Alapään ruuduissa jatkui vielä vahva kulttuurimaa, jossa oli paikoitellen runsaasti pieniä kiviä. Löytöjä ei ollut paljon (joitakin kvartsi-iskoksia). Löytöjen harvalukuisuuteen saattoi osaltaan vaikuttaa alueen märkyys (parin vuorokauden lähes yhtämittäinen sade), mikä teki savipitoisen maan paksuksi "puuroksi", josta oli miltei mahdoton havaita varsinkin alueen alareunalle tyypillisiä karkeakiteisiä kvartsi-iskennäisiä. Tasossa 5 (liite 7) muuttui alueen yläreuna aivan läikikkääksi raa'an maan osuuden kasvaessa ja alueen keskivaiheilla havaittiin tiheää pienistä kivistä muodostunutta kivikkoa; luultavasti kyseessä on jonkun vaiheen rantakivikkoa. Ruuturivistä I, varsinkin ruudusta I:5 tuli melko paljon palanutta luuta; muualta sieltä täältä löytyi kivien rakosista vielä jokunen kvartsi.

Kun kaivausalueella 2 oli laajennuksen kohdalla (ruuturivit R ja Q) päästy toiseen tasoon (liite 9) näkyi ruudussa Q:10 etelälaidalla olevan ison kiven pohjoispuolella, noin 20-30 cm siitä, pieni puolipyöreä kivirivi (kuvataulut 4,6). Tämän takia avattiin ison kiven eteläpuolelta vielä kaksi ruutua (P:10 ja P:11), jotta voitaisiin kontrolloida mahdolliset latomukset ison kiven eteläpuoleltakin. Mitään selvää kiveystä ei kuitenkaan näissä uusissa ruuduissa voitu havaita; sen sijaan löytyi ensimmäisestä kerroksesta ruudusta P:10 keramiikkaa (I:1 ?). Ruudussa P:11 havaittiin erään isohkon kiven vierustalla viistossa asennossa ohuista liuskekivistä tehty rivi (liitteet 8-9), joka muistutti ruudussa S:10 olleen latomuksen toista kylkeä; myös kivimateriaali oli sama.

Kaivausalueilla 1 ja 2 tämän jälkeen vielä näkyneet kulttuurimaaläiskät kaivettiin pois kunnes kaikkialla tuli vastaan raaka maa.

Helsinki 29.3.1971

Pekka Sarvas

Pekka Sarvas

KEMIJARVI LUUSUA NETTILA 1

P. SARVAS 1962

1:200

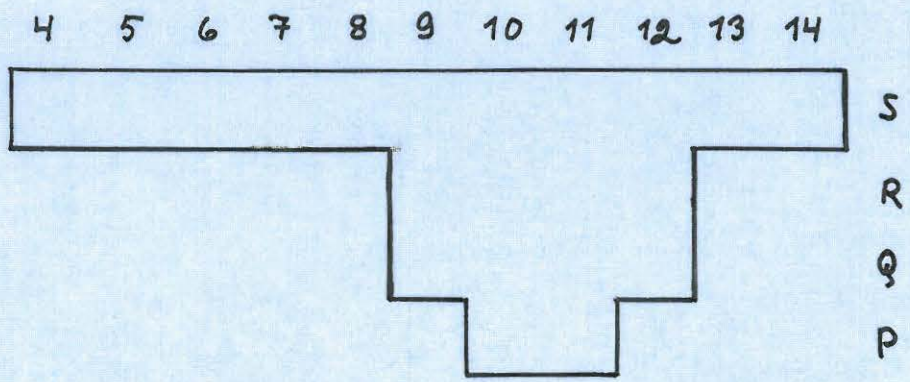
Kertomuksen liite

n:o 1

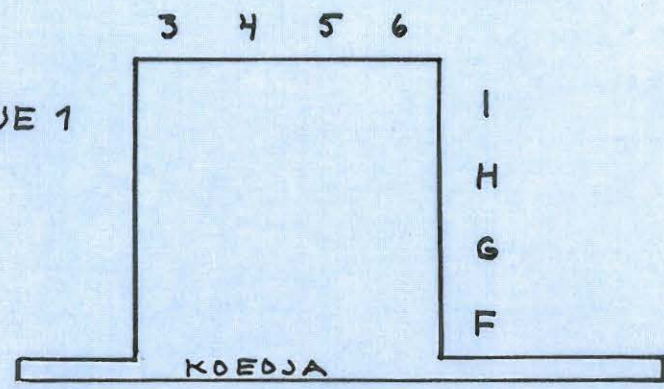

KEMIJOKI

KAIVAUSALUE 2

KAIVAUSALUE 1

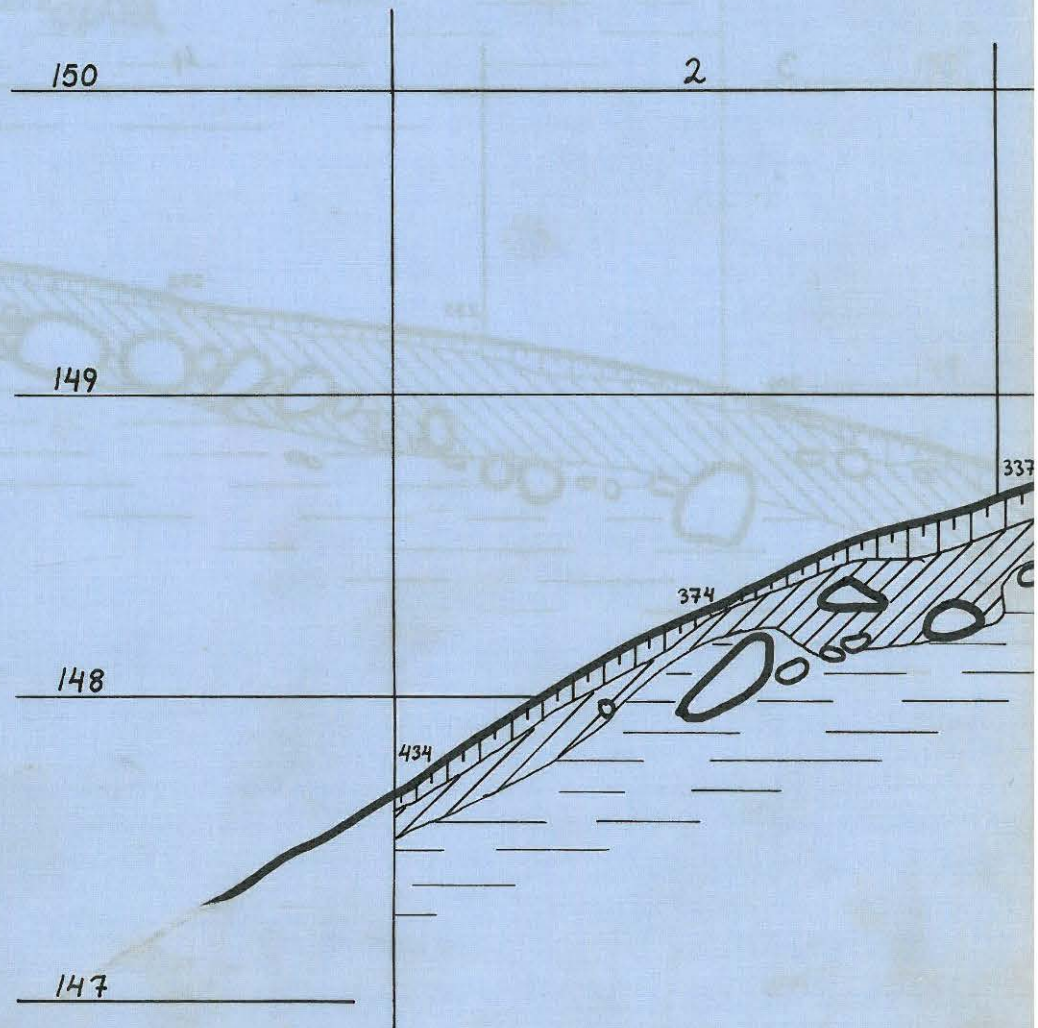
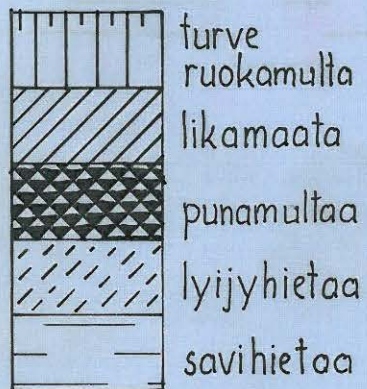

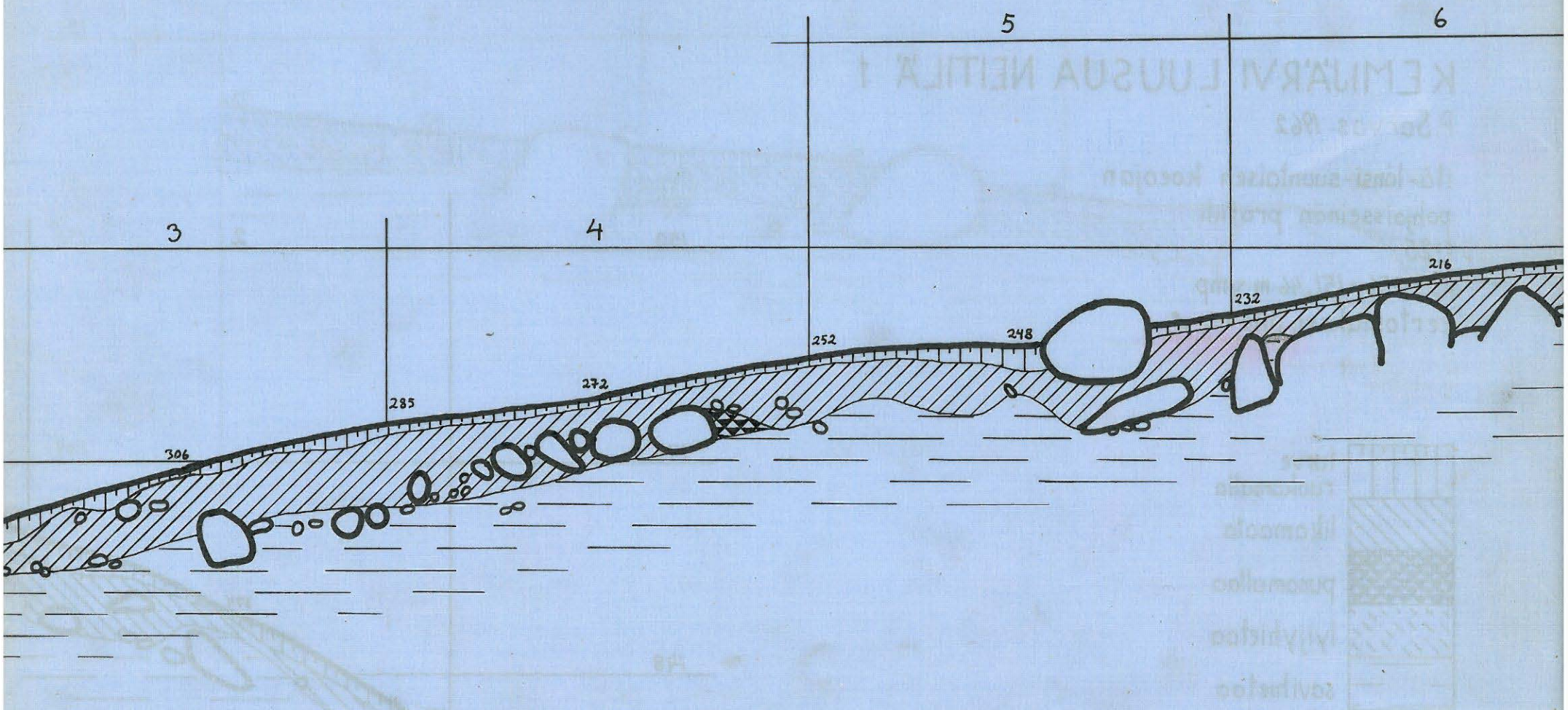
KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

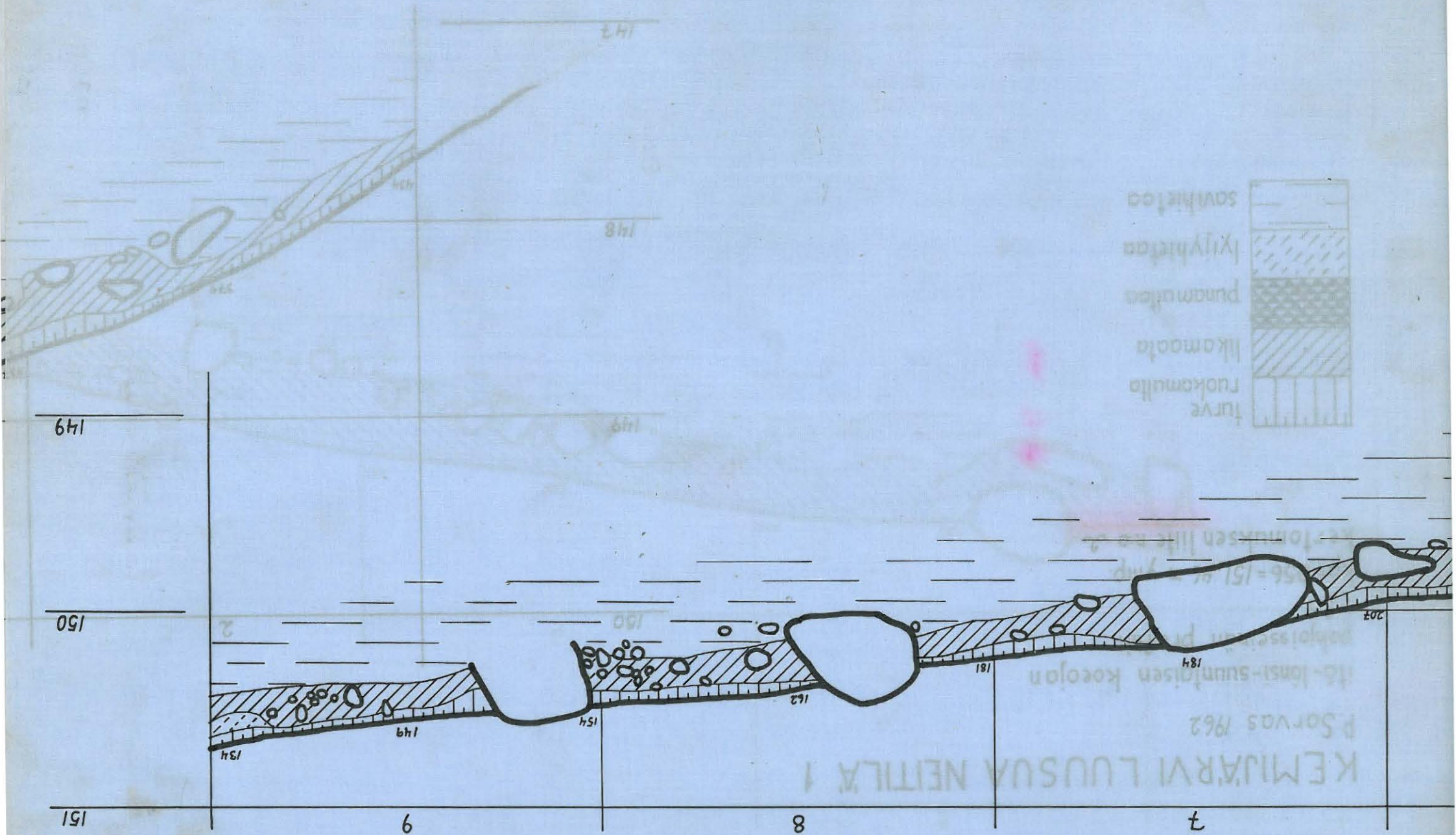
P. Sarvas 1962

itä-länsi-suuntaisen koeojan
pohjoisseinän profiili
1:25

kp-056 = 151,46 m ymp.
kertomuksen liite n:o 2

- savihietta
- lyijyhtaa
- pumputta
- likamaa
- ruokamulla
- turve

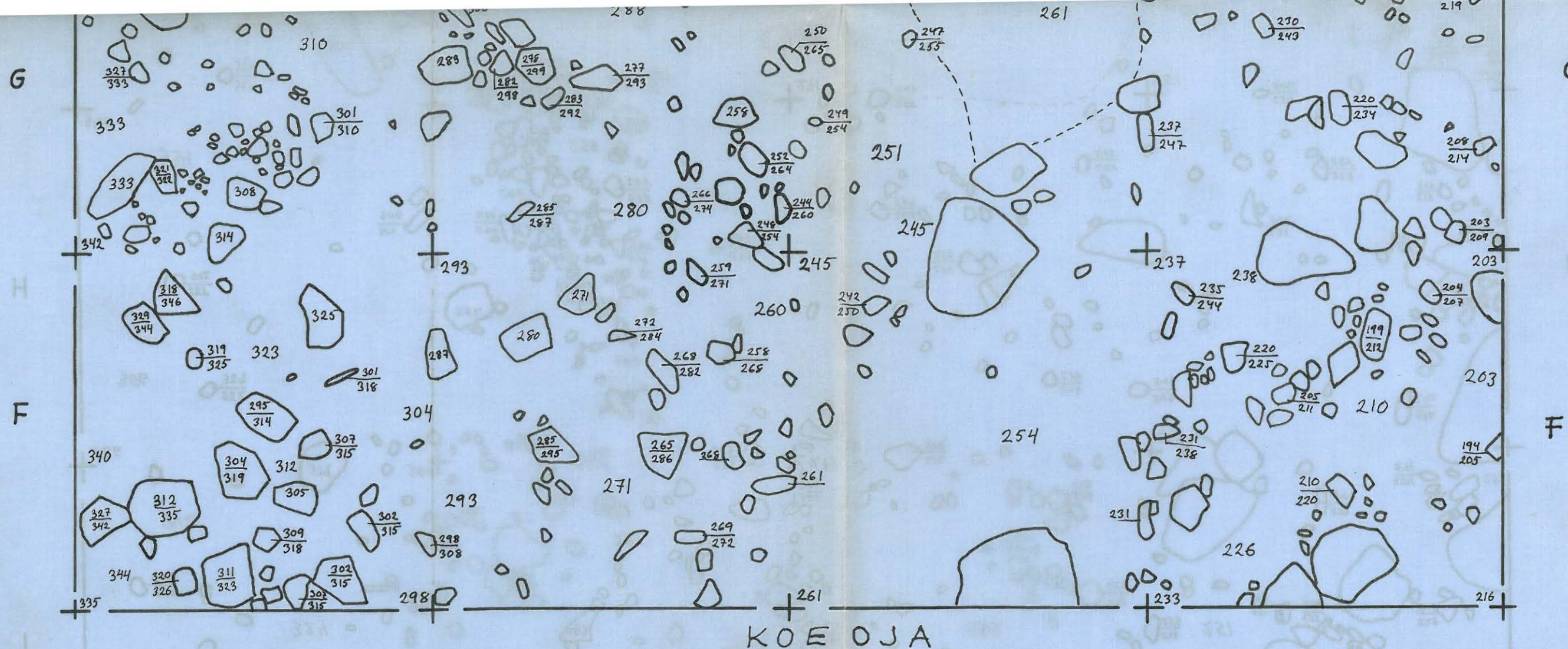
KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

P. Sorvas 1962

Itä-länsi-suuntaisen koeojan

56-151 v. 1962

K. Tommisen litte no. 4

KEMIJA'RVI LUUSUA NEITILÄ 1

P.Sarvas 1962

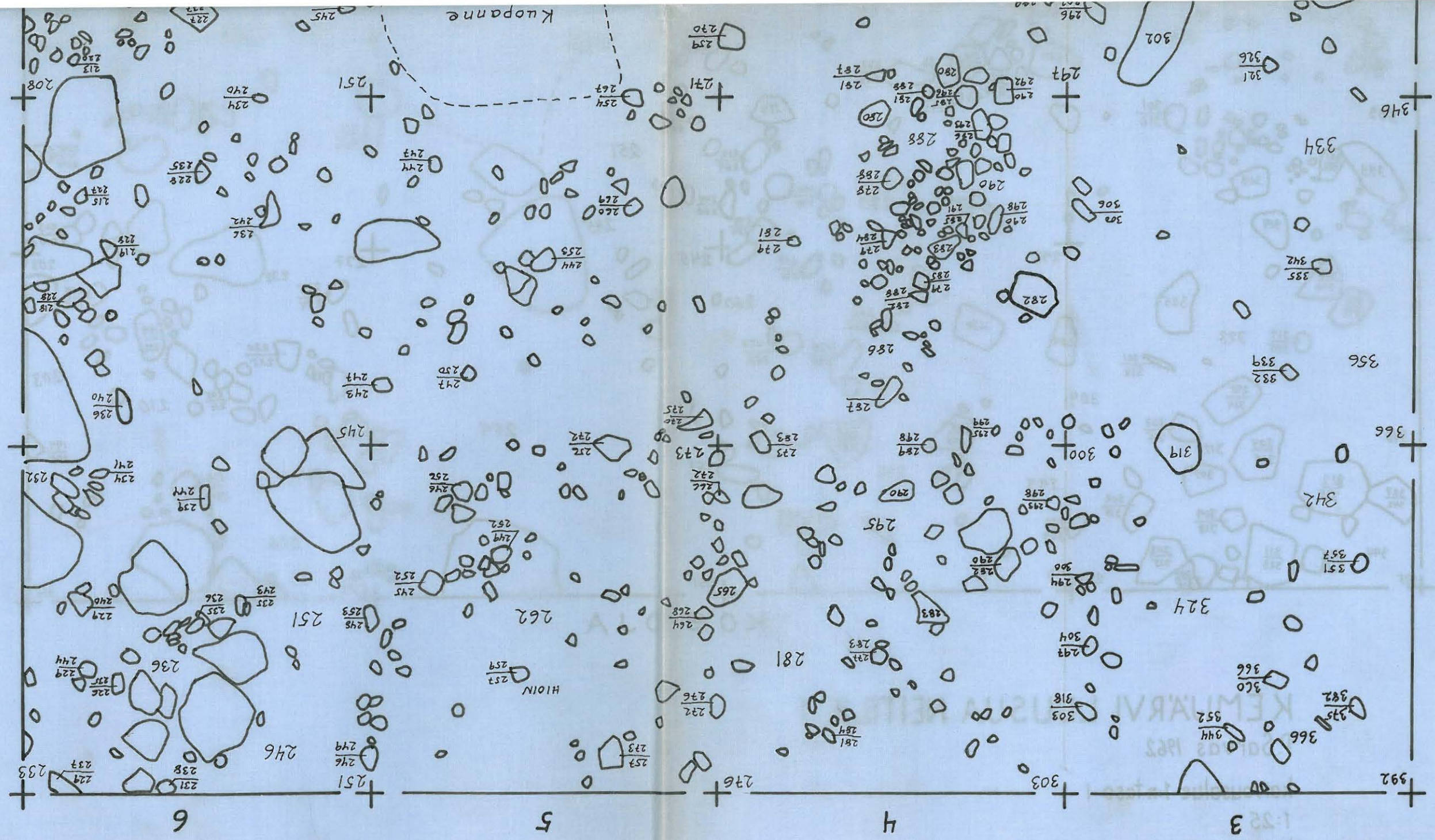
kaivausalue 1:n taso 1

1:25

kp=056=151,46 m ymp.

kertomuksen liite n:o 3

- punertavan ruskeaa likamaata
- kivi

□	puhertavan ruskeaa likomaa
○	kivi

Kertomuksen liite n:o 3
 Kp-OSE - 151, 46 m Ymp
 1:25 3

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

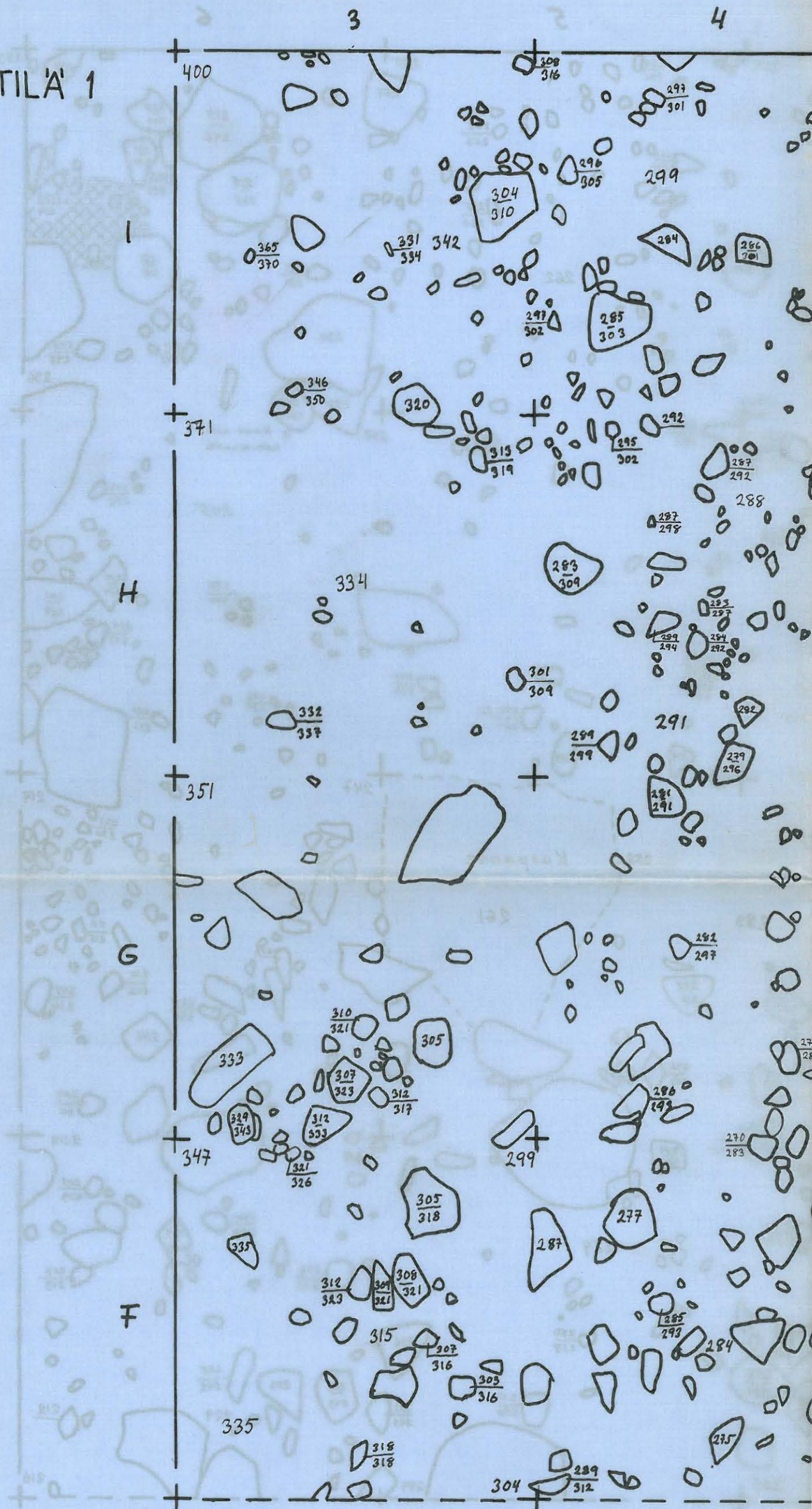
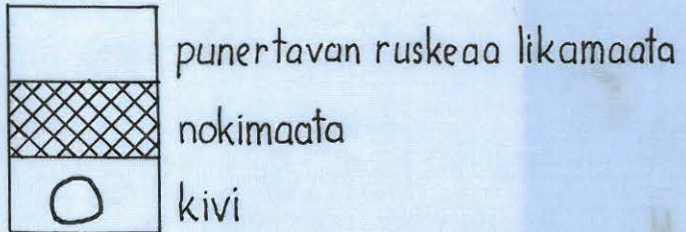
P. Sarvas 1962

kaivausalue 1:n taso 2

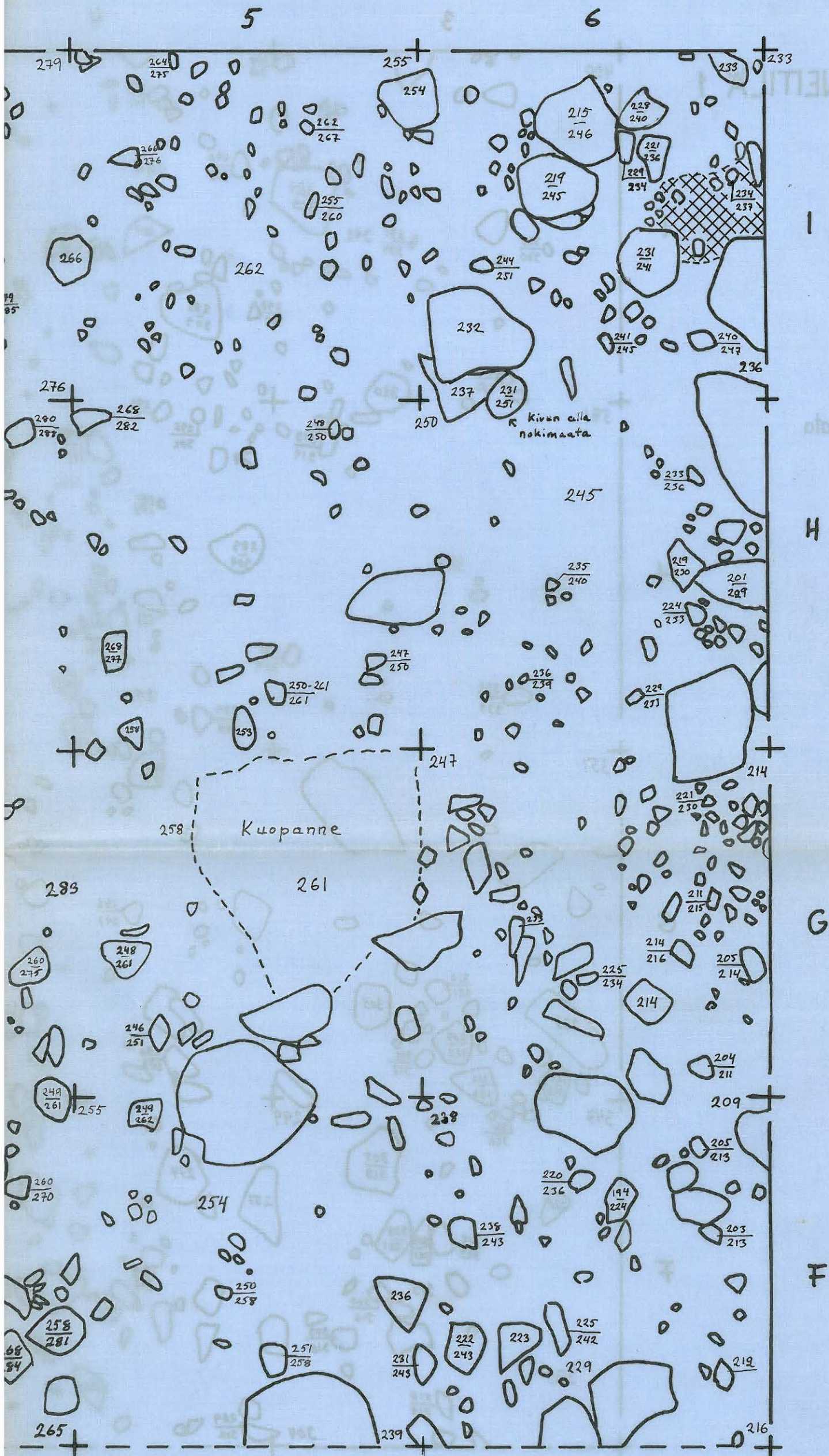
1:25

kp=056=151,46 m ymp.

kertomuksen liite n:o 4

KOE

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITÄ
 P. Sarvas 1922
 kaivausalue 1:n taso 2
 1:25
 kp=056=151,46 m ymp.
 kertomuksen liite n:o 4

pölyttävän ruskean liimanäätä
 nokimato
 kivi

OJA

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

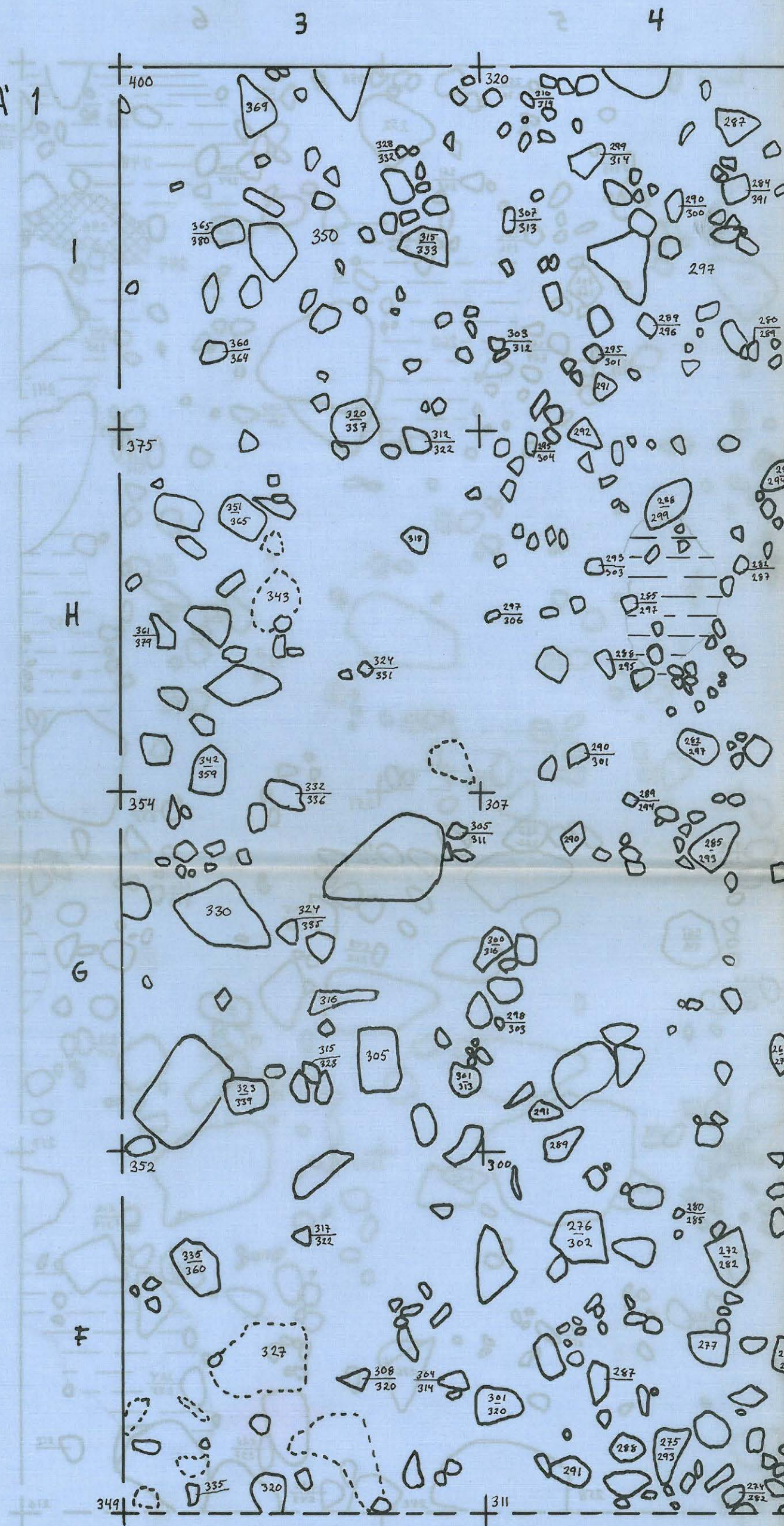
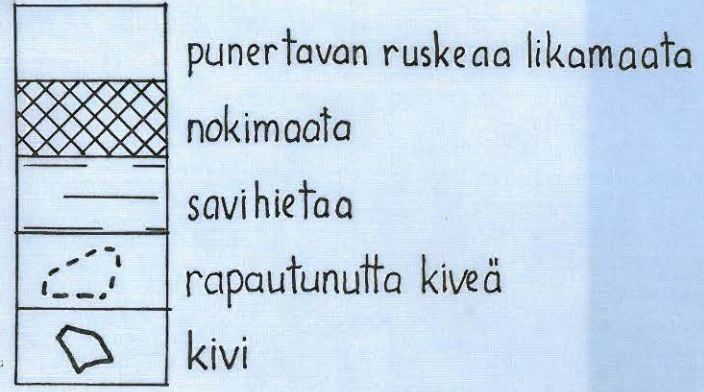
P. Sarvas 1962

kaivausalue 1:n taso 3

1:25

kp=056=151,46 m ymp.

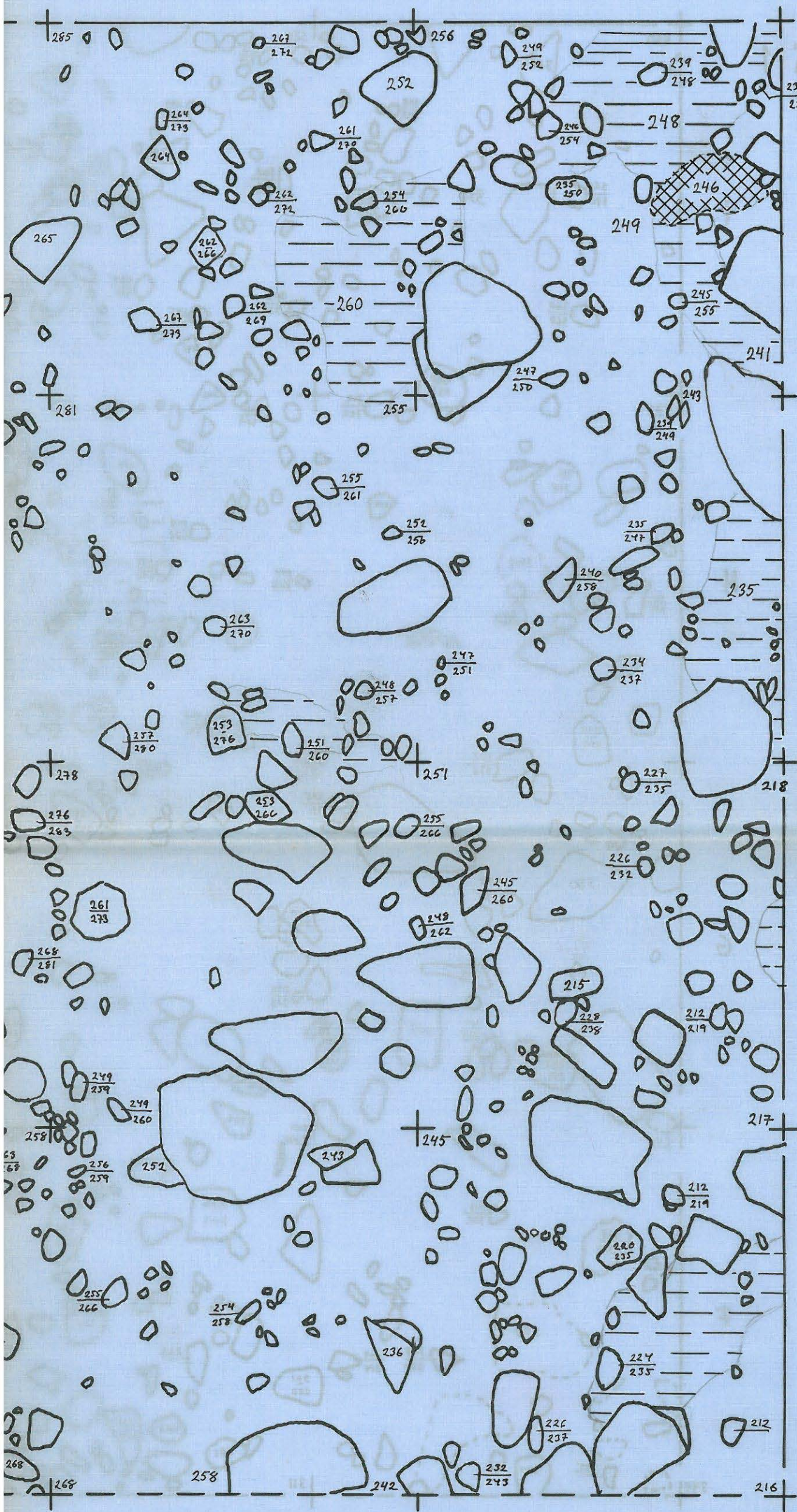
kertomuksen liite n:o 5

KOE C

5

6

KEMIJÄRVI LUUSUA

P. Sarvas 1922

Kaivansuolen t:n taso 3

1:25

Kp=026=151,46 m ymp.

Kertomuksen liite n:o 2

- puurivon ruskona ikkamaa
- okimaa
- savihietta
- rapautunutta kiveä
- kivi

JA

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

P. Sarvas 1962

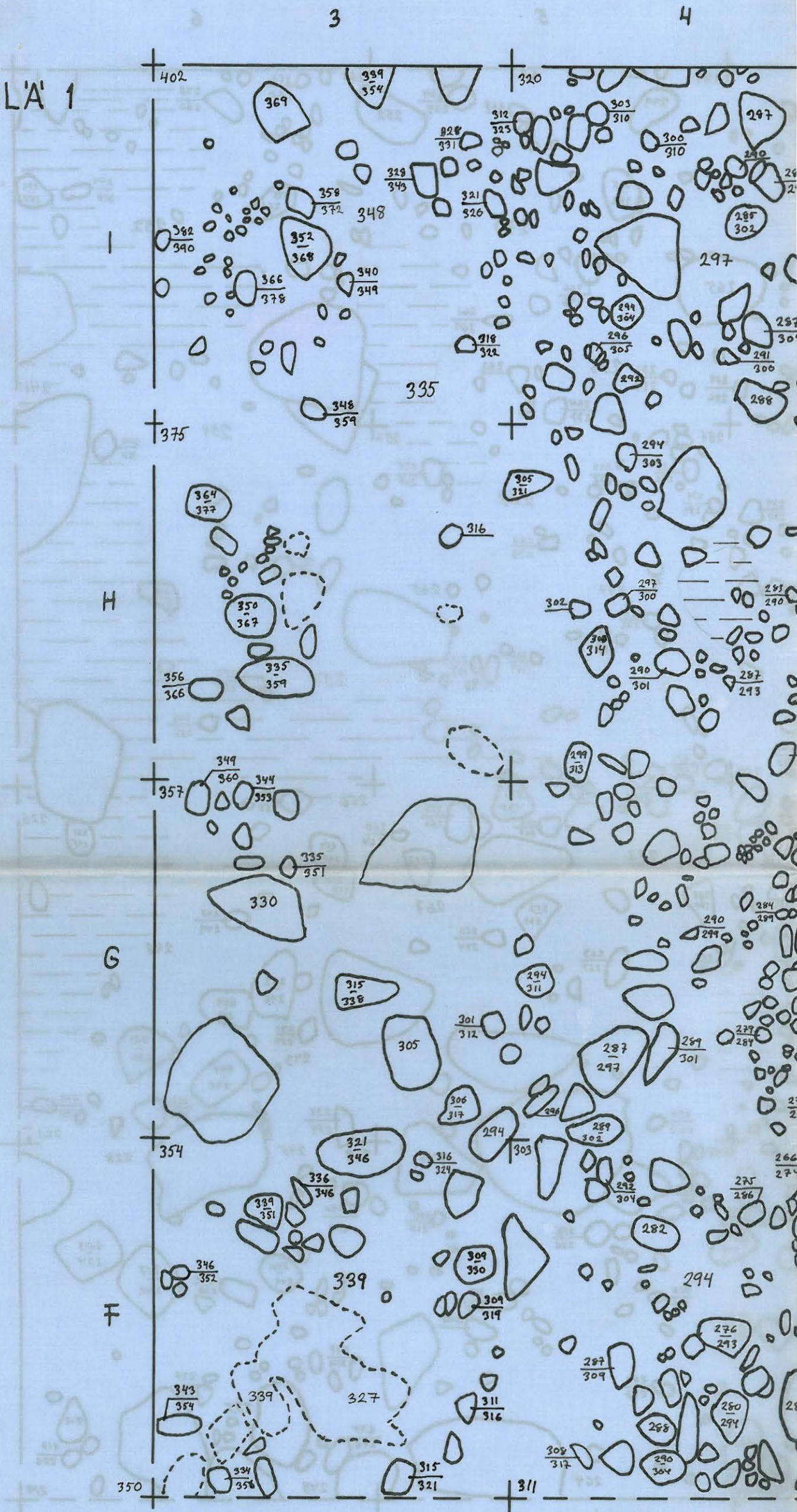
kaivausalue 1:n taso 4

1:25

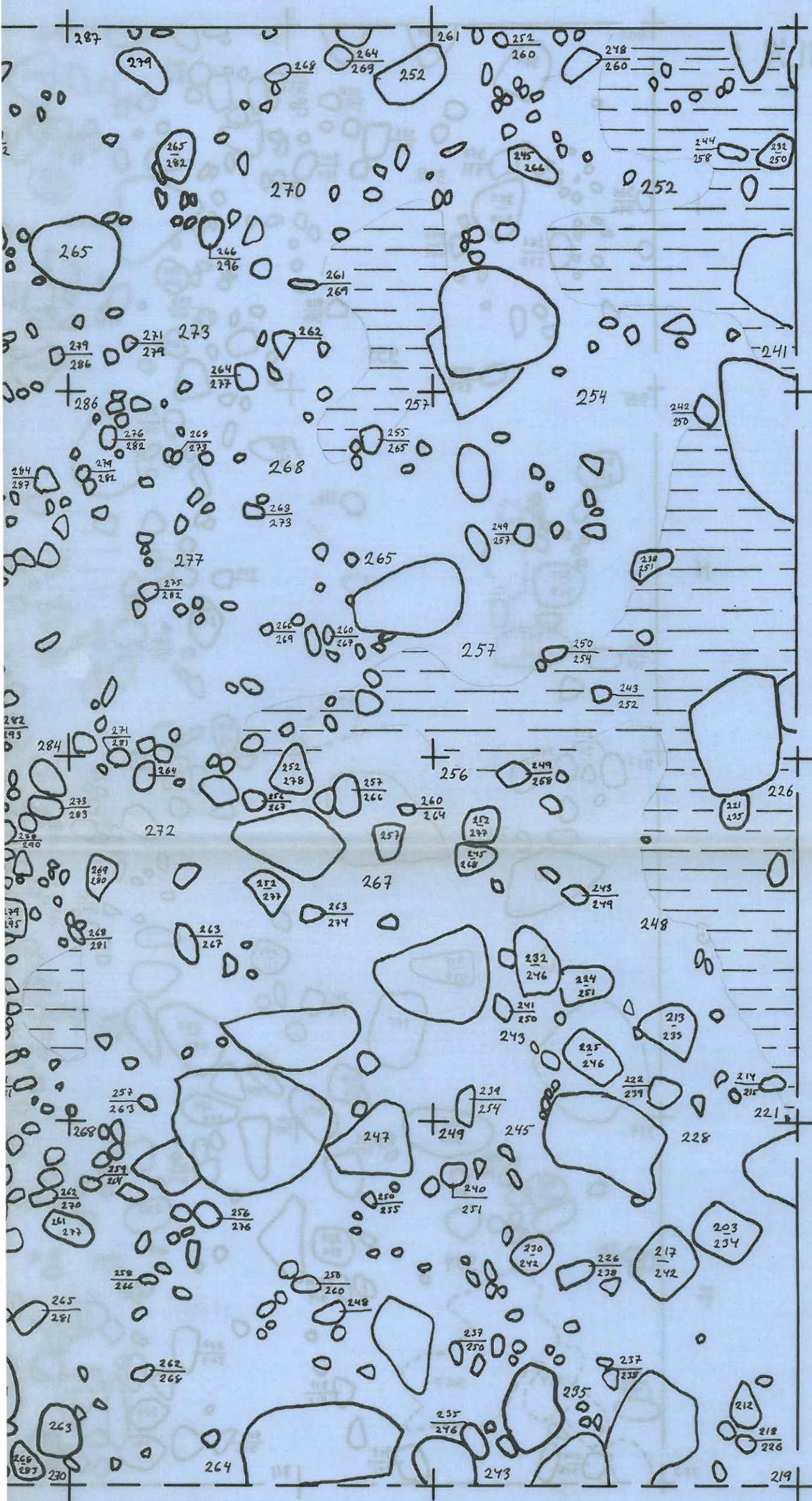
kp=056=151,46 m ymp.

kertomuksen liite n:o 6

	punertavan ruskeaa likamaata
	savihietaa
	rapautunutta kiveä
	kivi

KOE

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITTI

P. Sarvas 1929
 Kaivausalue I:n taso +
 1:25
 kp=028=151,46 m ymp.
 Kertomuksen liite n:o 2

puhertavan ruskeaa liemettä	
savihieta	
rapautunutta kiveä	
kivi	

OJA

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

P. Sarvas 1962

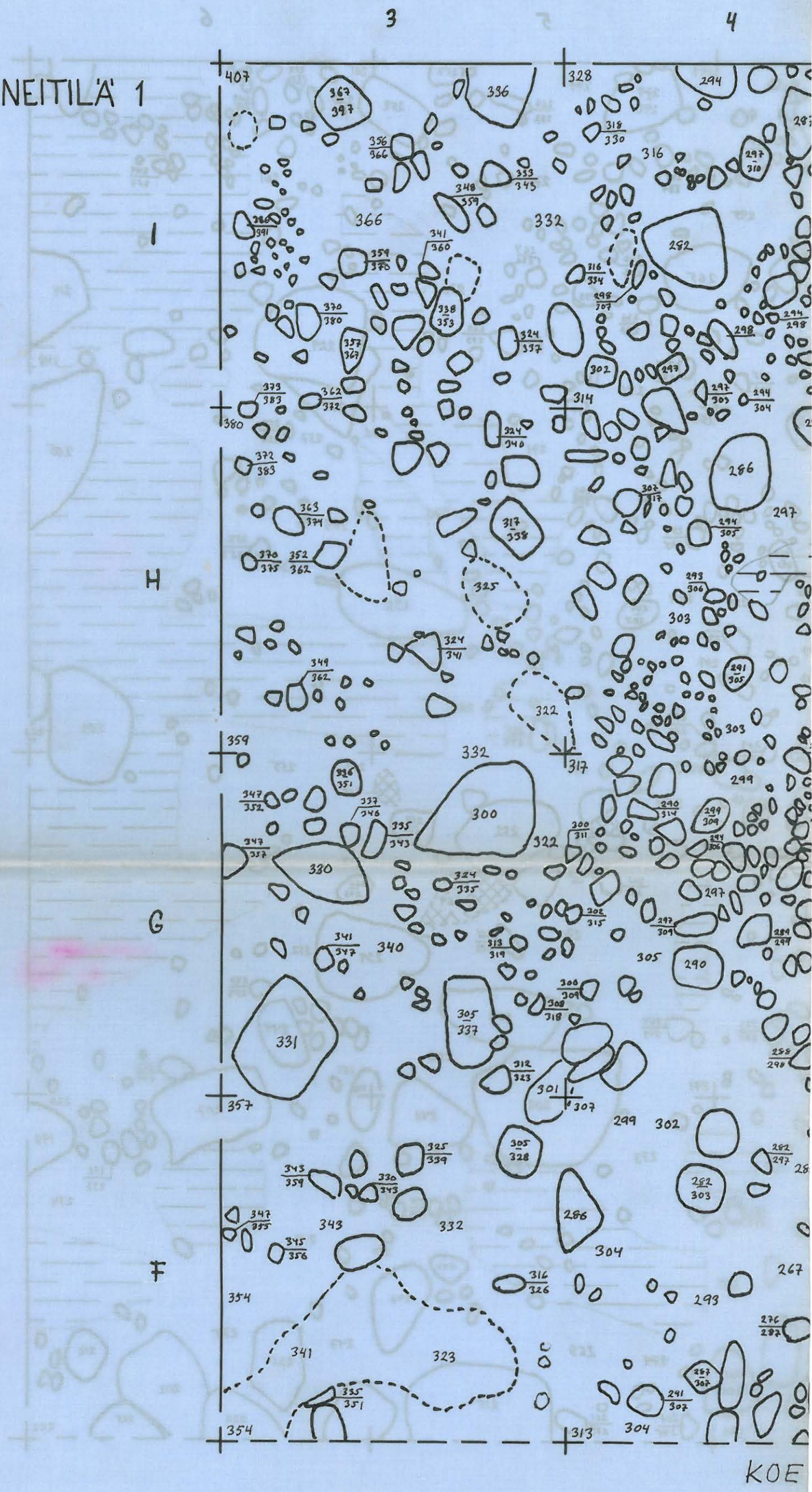
kaivausalue 1:n taso 5

1:25

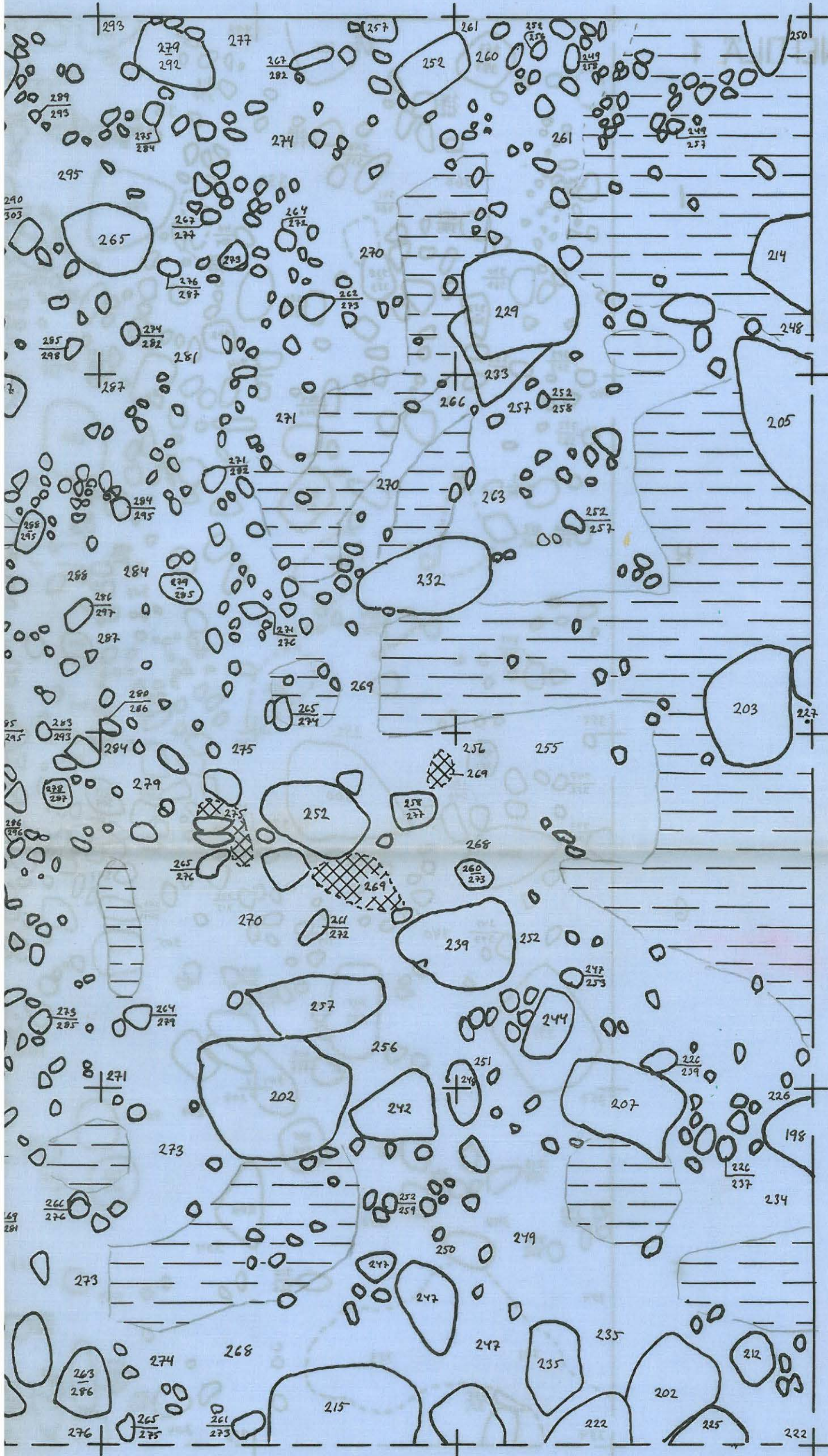
kp = 056 = 151,46 m ymp

kertomuksen liite n:o 7

	vaalean ruskeaa hiekkaa
	nokimaata
	savihietaa
	rapautunutta kiveä
	kivi

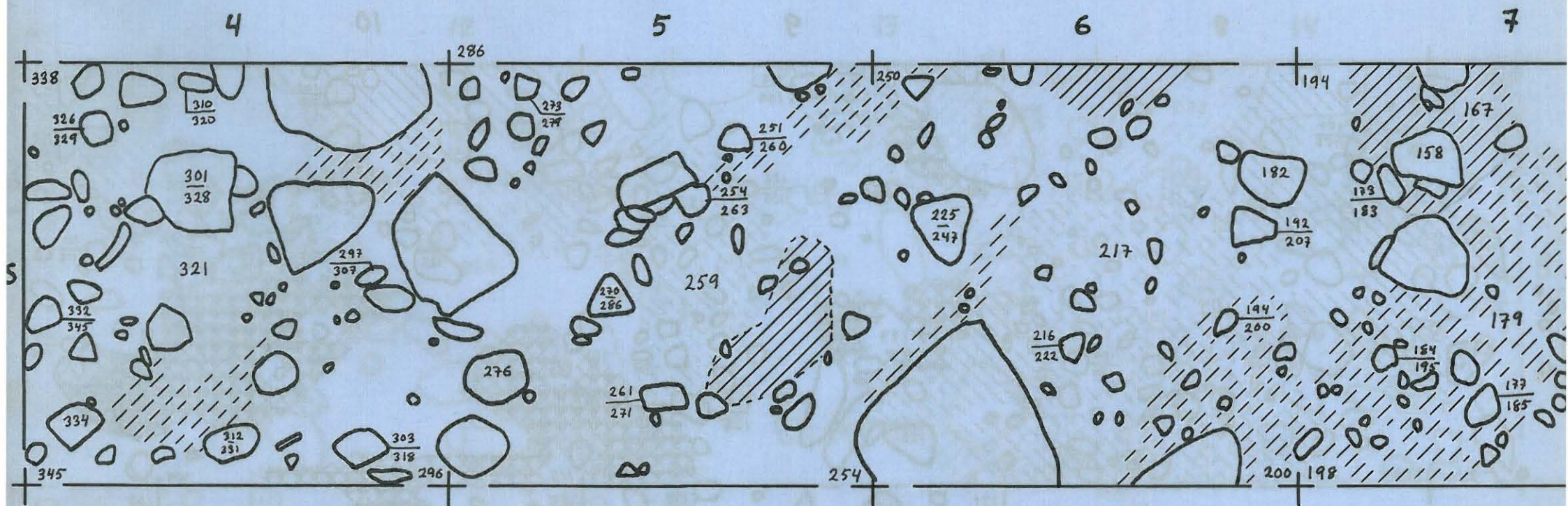
KOE

KEMIJÄRVI LUUSUA
 P. Sarvas 1962
 kaivannaalue I:n taso 2
 1:25
 kp-056 = 151,46 m ymp
 kertomuksen liite n:o 7

vaalean ruskeaa hiekkoa	
nokkimata	
savihietaa	
rapautunutta kiviä	
kivi	

OJA

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

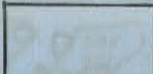

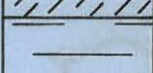

P. Sarvas 1962

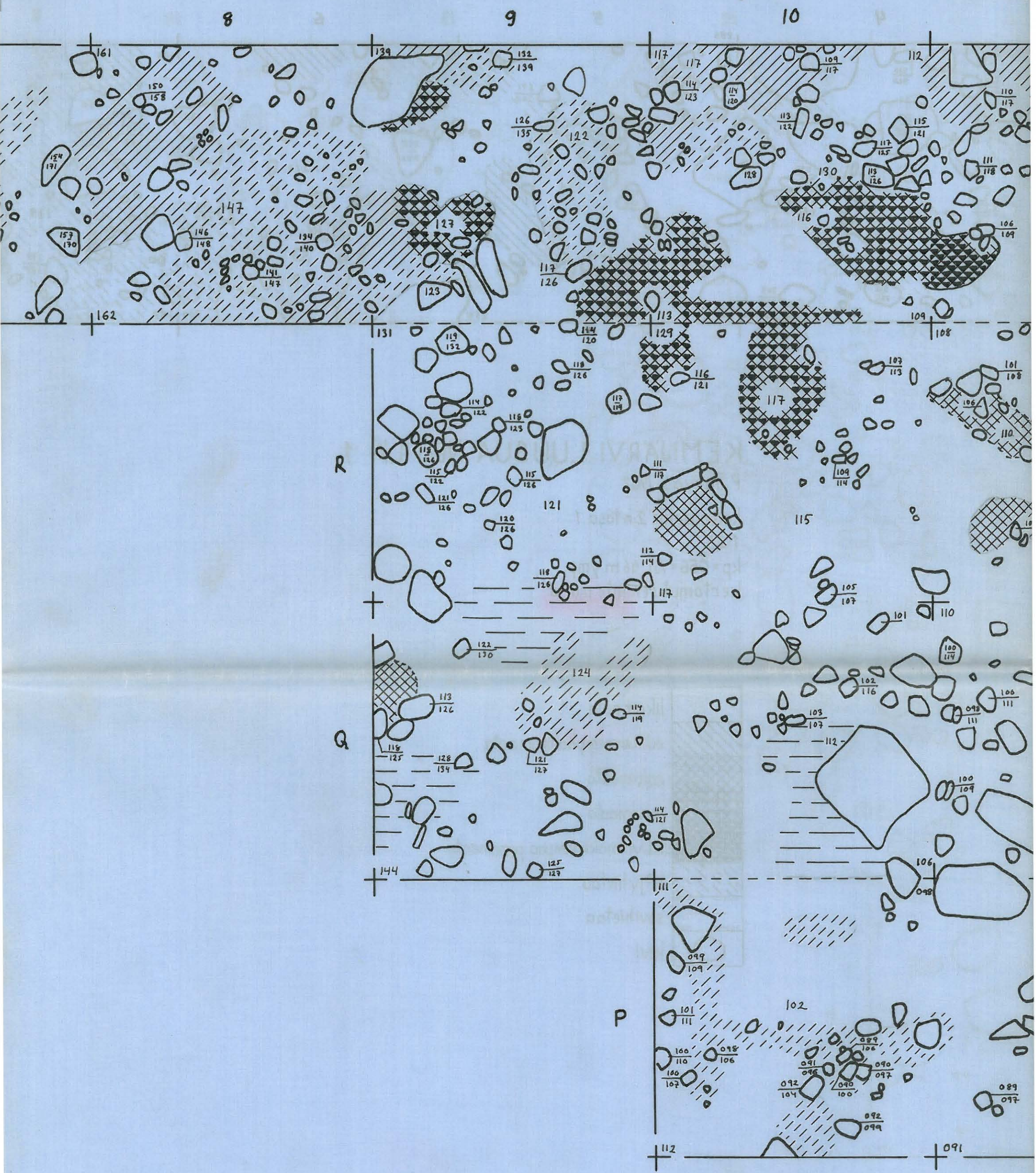
kaivausalue 2:n taso 1

1:25

kp = 056 = 151,46 m ymp.

kertomuksen liite n:o 8

	likamaata
	ed. tummempaa likamaata
	nokimaata
	punamaata
	ed. voimakkaampaa punamaata
	lyijyhietaa
	savihietaa
	kivi

8

9

10

161

139

152
139

117

109
117

112

110
117

150
158

126
135

122

113
122

115
121

111
118

147

134
140

123

117
126

128

130

117
126

106
109

153
150

146
148

141
147

123

113

109

162

131

114
120

129

116
121

103
113

101
108

R

119
152

118
126

117
119

115

107
113

106
110

114
122

118
123

115
124

112
117

109
114

115
122

121
126

120
126

112
114

105
107

101
110

122
130

124

114
119

102
116

103
107

100
114

100
111

Q

113
126

114
119

121
127

114
121

112

100
109

106
111

118
125

128
134

121
127

114
121

112

100
109

106
111

144

125
129

111

106

098

P

099
109

102

099
106

089
097

101
111

100
110

098
106

091
096

090
100

090
097

092
104

090
100

092
099

112

091

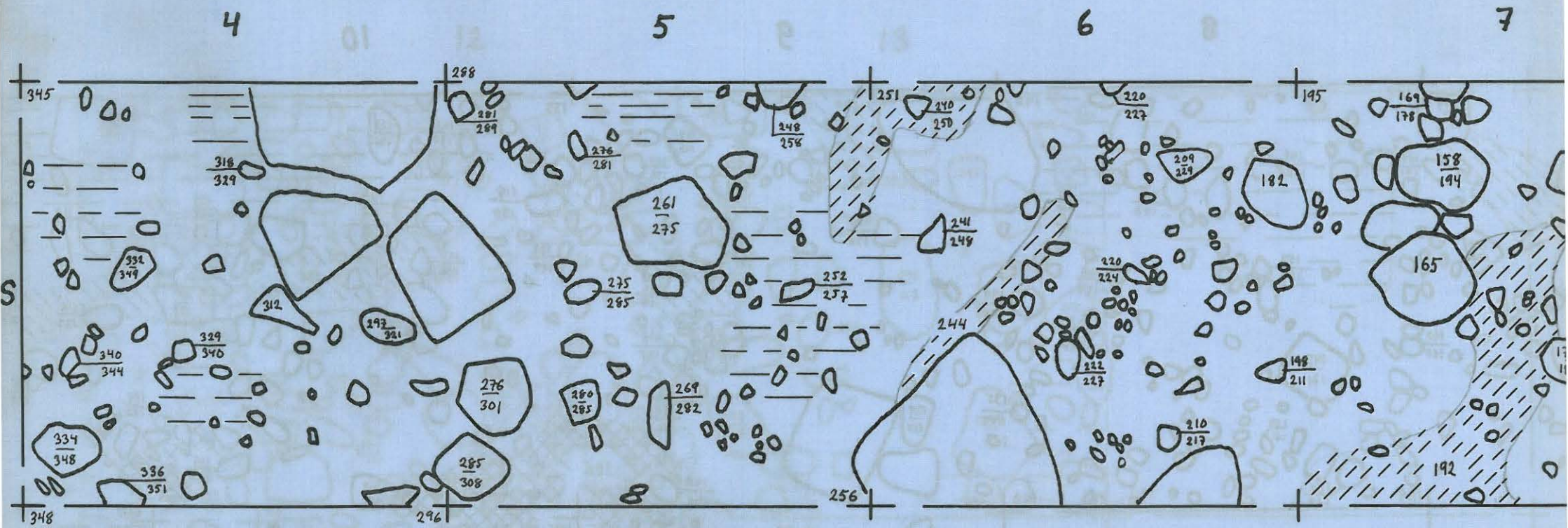

R

Q

P

RUSUA NEITILA 1

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1

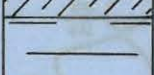

P. Sarvas 1962

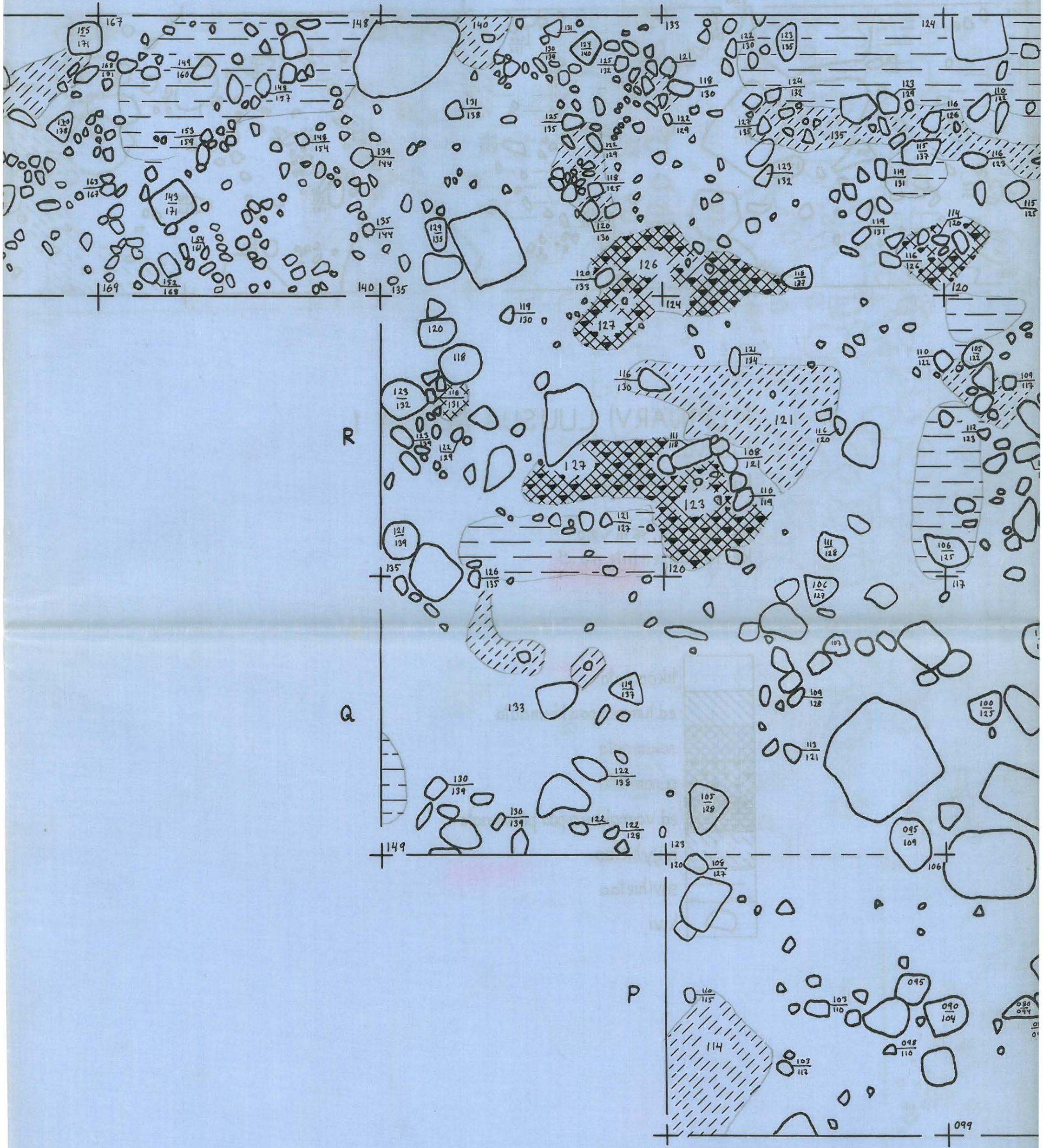
kaivausalue 2:n taso 2

1:25

kp=056=151,46 m ymp.

kertomuksen liite n:o 9

	likamaata
	ed. tummempaa likamaata
	nokimaata
	punamaata
	ed. voimakkaampaa punamaata
	lyijyhietaa
	savihietaa
	kivi

11

12

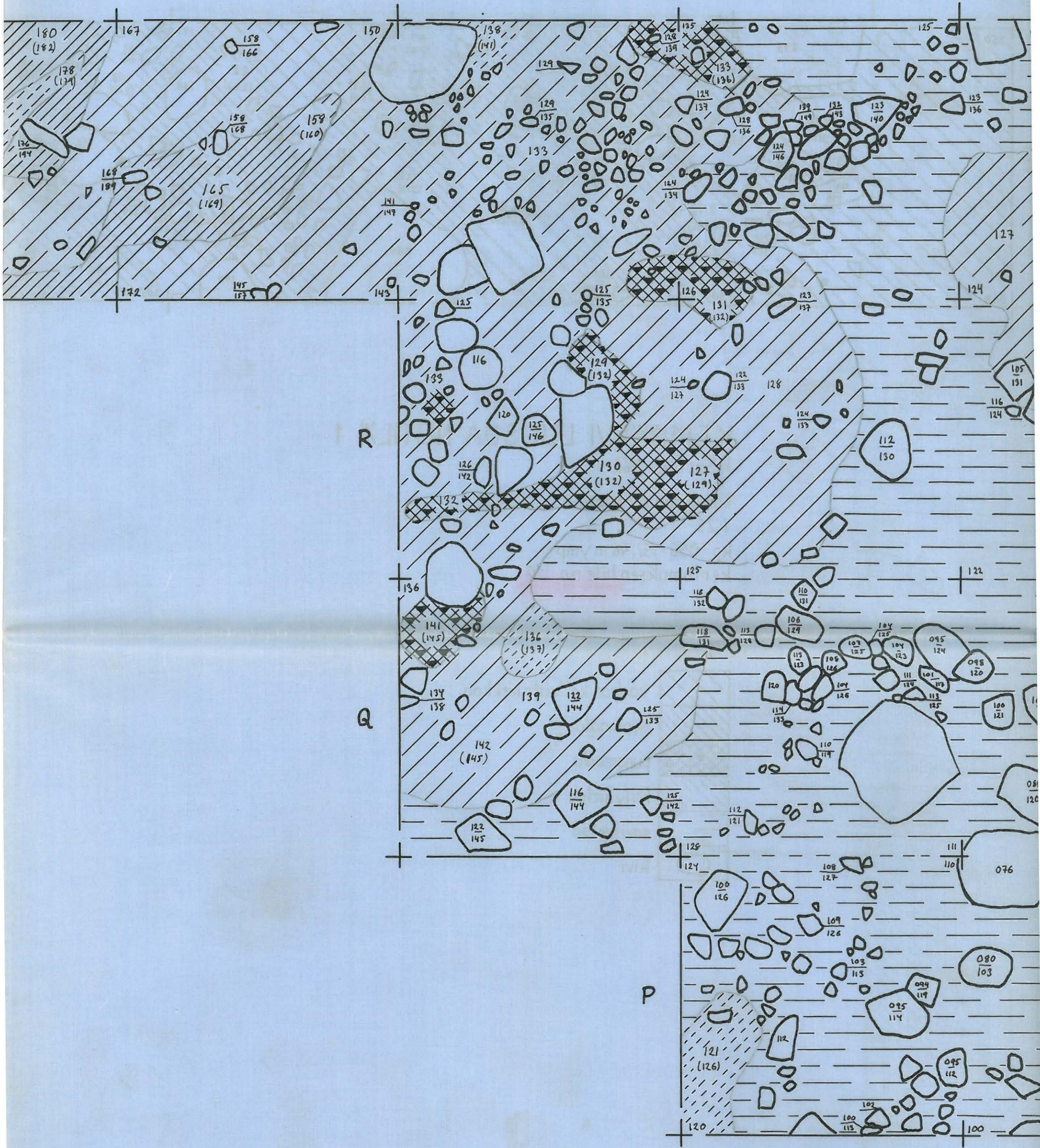
5

13

6

7

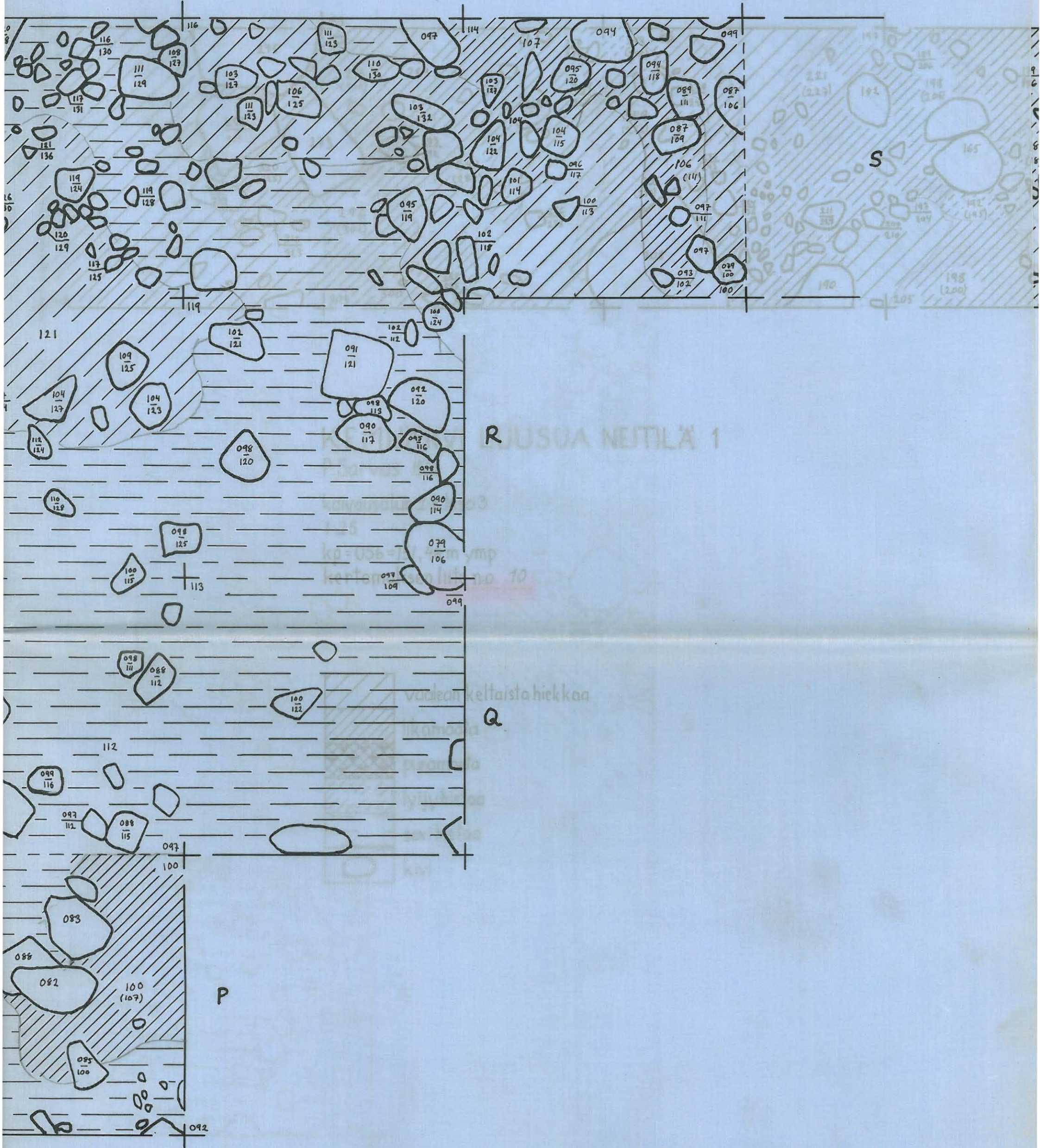
11

12

5

13

6

R USUA NEITILÄ 1

Q

P

S

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1 ALUE 1

KUVA-AULU 1

KAIVAUS 1962

f. 35873

f. 35874

TASOA 1 ALUEEN YLÄOSASSA. RUUTURIVIT 4-6.

f. 35875

f. 35876

TASOA 4 KUVATTUNA KAAKOSTA.

KAIVAUS 1962

KUVATAULU 2

f. 35877

TASO 2a RUUTU G:4.
VRT. KARTTALIITETTÄ
N:0 3 (TASO 1).

f. 35878

TASOA 2. KIVIKKOA RUU-
DUSSA F:4.

f. 35879

NÄKYVILLÄ TASOA 5.
KUVA KOILLISESTA.

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1 ALUE 2

KAIVAUS 1962

KUVATAULU 3

f. 35880

RUUTURIVIN S YLÄPÄÄ
TASOSSA 1. KUVA IDÄSTÄ.

f. 35881

RUUTURIVIÄ S TASOSSA 1.
ETUALALLA S8-S9. KUVA
LÄNNESTÄ.

f. 35882

KAIVAUSALUE 2 TASO 1
ENNEN RUUTUJEN P10-
P11 AVAAMISTA.

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1 ALUE 2

KAIVAUS 1962

KUVATAULU 4

f. 35883

RUUTU Ø:10 TASOSSA 1. KUVA KOILLI-
SESTA.

f. 35884

f. 35885

f. 35886

KAIVAUSALUEEN 2 TASO 2 KUVATTUNA LUOTEESTA. TAUSTALLA NEITILÄN TALO.

f. 35887 KIVIKKOA RUUDUSSA R:12. TASO 2. KIVIA ETELÄSTÄ

f. 35888 KIVEYS RUUDUSSA R:10. TASO 2. KIVIA KAUKOASTA O SARVAK-12

KEMIJÄRVI LUUSUA NEITILÄ 1 ALUE 2

KAIVAUS 1962

KUVATAULU 6

f. 35889

KIVEYS RUUDUSSA \varnothing :10.
TASO 2. KUVA KAAKOSTA.

f. 35890

TASOA 3. TAUSTALLA KI-
VEYS RUUDUSSA \varnothing :10.
KUVA KOILLISESTA.

f. 35891

TASOA 3. KIVEYS RUU-
DUSSA \varnothing :10 NÄHTYNÄ
LOUNAASTA.